

Kommunal- og distriktsdepartementet

Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Tlf: 22 47 56 00
www.dibk.no

Postadresse:
Mariboegate 13
0183 OSLO

Org. nr.: 974760223

Dato: 30.11.2023

Innspill til ny nasjonal digitaliseringstrategi

Direktoratet for byggkvalitet

Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) er et nasjonalt kompetansesenter på bygningsområdet og sentral myndighet på flere områder innenfor bygningsdelen av plan- og bygningsloven. Vi er underlagt Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD).

Direktoratet for byggkvalitet er et virkemiddel for å realisere bygningspolitikken. Direktoratet skal bidra til å oppfylle to hovedmål:

1. Sikre, miljøvennlige og tilgjengelige boliger og bygg
2. Forutsigbare regler for effektiv ressursbruk i byggeprosessen

Som samfunnsaktør skal direktoratet ivareta samfunnets og brukernes interesser innen byggkvalitet, og bidra til at kravene til byggverk følges.

Effektiv og målrettet digitalisering er en forutsetning for at vi skal ivareta vårt våre samfunnsoppdrag på en god måte. Vi er opptatt av å utnytte nye muligheter til å løse fremtidens utfordringer, som å øke produktiviteten i byggesektoren og samtidig sikre at det bygges sikkert og klimavennlig.

Behovet for sammenhengende digitale tjenester

DiBK har jobbet i lengre tid med digitalisering av byggesaksprosessen. Fellestjenester BYGG er direktoratets digitale regelverksplattform som kontrollerer og sender inn byggesøknader til riktig kommune. I tillegg ivaretar løsningen dialogen mellom søkeren og kommunen når søknaden behandles. Fellestjenester BYGG er i stor grad etablert og driftes ved hjelp av fellesløsninger fra Digitaliseringsdirektoratet, (blant annet Altinn), Kartverket og KS, og inngår på denne måten i et helhetlig forpliktende økosystem for digitalisering av plan- og byggesaksprosessen. Med fellesløsninger mener vi tjenester som allerede er utviklet, og som kan videreutvikles og bygges på for å romme enda flere funksjoner for brukeren.

Det er et overordnet mål for DiBK å videreutvikle sammenhengende tjenester i nært samarbeid mellom statlig og kommunal sektor. Bygg-, anlegg og eiendomsnæringen (BAE) er landets største sektor med en årlig omsetning på 526 milliarder kroner og en sysselsetning på rundt 260.000 personer. Digitale støttesystemer og offentlige data om plan og eiendom er sentralt for mye av virksomheten i denne sektoren.

I byggesaker er det hele 15 sektormyndigheter som kan ha innsigelser eller innspill til foreslåtte byggeprosjekter. Dette faller inn under det som heter kommunens samordningsplikt etter plan- og bygningsloven (§ 21-5) og omfatter følgende myndigheter: *helsemyndighet, brannvernmyndighet, arbeidsmiljømyndighet, vegmyndighet, havnemyndighet, forurensningsmyndighet, Sivilforsvaret, jordlovmyndighet, friluftsmyndighet, kulturminnemyndighet, reindriftsmyndighet, kirkelig myndighet, luftfartsmyndighet, bergverksmyndighet og jernbanemyndighet.*

I dag er datasettene vanskelig tilgjengelig og vanskelig å tolke både for profesjonelle og private aktører. I tillegg er datakvaliteten sterkt varierende og det forekommer ulik praksis fra sektormyndighet til sektormyndighet.

I tråd med prinsipper for digital selvbetjening er det behov for at sektorenes temadata skal bli tilgjengelig på en slik måte at brukerne ikke trenger å forholde seg til hvordan det offentlige har organisert seg. Med temadata mener vi informasjon om ulike fagområder, slik som geografi, miljøtilstand og kulturminner. I praksis betyr det at en byggsøker tidlig i arbeidet med plan- og byggesøknad – i tråd med god selvbetjening – bør få lettfattelig og samlet oversikt over eksempelvis krav til avkjørsler til vei, flomfare, overvann eller kulturminneinteresser. Dette er ikke mulig på en enkel måte i dag.

Når det gjelder samlet tilgang til data om sektorinteresser, er det ikke noe sted DiBK kan adressere sine ønsker og behov på vegne av byggsektoren. Det er svært tidkrevende å samordne de ulike sektormyndighetene slik at fagområdene deres presenteres i et standardformat i ett og samme økosystem. Vi opplever at det blant flere offentlige aktører er lav kompetanse på digital transformasjon, og liten forståelse for hvordan vi kan utvikle sammenhengende tjenester med et godt brukerperspektiv. For bygg- og anleggsnæringen eksisterer det allerede et allerede etablert økosystem, i Fellestjenester PLAN og BYGG. Næringen undrer seg over at det ikke er mulig å få tilgang til all data i ett og samme økosystem, og de gir uttrykk for at utviklingen går for tregt. For å øke tempoet i utviklingen er det behov for å etablere et overordnet ansvar for samordnet digitalisering på tvers av sektormyndigheter og kommuner, aller helst innen dette sentrale økosystemet. Dette vil kunne utløse en rekke samfunnsmessige gevinster på plan- og byggeområdet:

- Effektivisering av planprosesser i form av kortere tid fra planinitiativ til godkjent plan og redusert ressursbruk for både forslagsstillere, plankonsulenter og saksbehandlere
- Effektivisering av byggesøknadsprosesser i form av kortere tid fra innsendt til godkjent søknad og redusert ressursbruk for både søkere og saksbehandlere
- Bedre kvalitet på reguleringsplaner – planer som er komplette, har færre feil og er besluttet på et korrekt faktagrunnlag
- Færre klagesaker å håndtere for kommunene
- Bedre beslutningsgrunnlag for politikere
- Mer demokratiske plan- og byggesaksprosesser, basert på et forståelig datagrunnlag
- Bedre muligheter for kommersielle aktører til å skape innovasjon i form av nye tjenester og verktøy, basert på data med bedre kvalitet og som er lettere tilgjengelig
- God tilgang på data vil kunne bidra til en mer bærekraftig utvikling, der naturfarer og belastning på viktige naturområder blir en sentral del av byggesaksprosessen

Utvikling av nye tjenester krever at arbeidsmåter endres. Det er nødvendig at tradisjonell fagkompetanse i sektormyndighetene i større grad enn i dag støttes opp av digital fagkompetanse. I tillegg må sentrale brukergrupper involveres i tidlig fase.

Som nevnt over, mener vi det er behov for strukturelle endringer i måten offentlig sektor organiserer digitaliseringsarbeidet. En større grad av samarbeid og dialog må til, og reflektere behovet for helhetlige og sammenhengende tjenester på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer.

Sektormyndigheter bør i større grad blir målt på samarbeid, for eksempel ved at virksomhetenes tildelingsbrev vektlegger resultat og effekt av felles innsats. Skal vi samarbeide bedre, må vi måles på og belønnes for det. Departementenes styring må ivareta tverrgående prioriteringer, og slik legge til rette for at virksomhetene kan prioritere samarbeid. Digitaliseringsstrategien bør gi anbefalinger om hva som er gode styringsmekanismer, slik at vi oppnår sammenhengende digitale tjenester til innbyggerne, næringsliv og frivillig sektor. Hvis departementene bruker tildelingsbrevene til å gi overordnede føringer til den digitale transformasjonen, kan de også definere hvilke digitale økosystemer underliggende organisasjoner skal være en del av og bidra til utviklingen av.

Regelverk som fremmer digitalisering

Regelverket innen BAE-sektoren er komplekst. Prosesser rundt regelverksendringer oppleves av mange som tunge og tidkrevende, og at de hemmer fremdriften i forenklinger, automatisering og helhetlige sluttbrukerløsninger innen byggesektoren.

Skate vektlegger i sitt høringsinnspill at «den nye nasjonale digitaliseringsstrategien må adressere denne utfordringen. Det bør igangsettes et arbeid med sikte på å etablere bedre rammer og prosesser for regelverksendringer knyttet til digitalisering. Siktemålet bør være et digitaliseringsvennlig og teknologinøytralt regelverk hvor unødvendige hindringer er fjernet. Dette vil gjøre det lettere å ta i bruk ny teknologi. Det vil også kunne legge til rette for at vi kan bruke eksisterende systemer og data på nye måter for å skape verdi. Disse effektene utgjør vesentlige drivkrefter i den digitale transformasjonen av offentlig sektor og samfunnet som helhet».

DiBK er en del av SKATE, men ønsker også her å understreke viktigheten av dette innspillet. Det å tilrettelegge regelverket for digitale arbeidsformer og automatisering er et vesentlig tiltak også på plan- og bygningsområdet.

Fellesløsninger og samarbeid med IKT-markedet.

DiBK har som hovedstrategi å utnytte fellesløsninger der det er mulig. Gode fellesløsninger er en forutsetning for å etablere sammenhengende tjenester som dekker komplekse behov for tjenester i byggesektoren.

Dersom fellesløsningen skal bli attraktive over tid, forutsetter det at finansieringen blir forutsigbar og konkurransedyktig når det gjelder både pris og innhold. For eksempel har dagens finansieringsmodell av Altinn gjort at vi har valgt å delvis bygge sentrale tjenester på utsiden av Altinn, for å unngå transaksjonskostnader utover våre økonomiske rammer.

Dagens fellesløsninger er i stor grad rigget for å støtte tjenesteeiere i å levere sluttbruker-tjenester til borgere og næringsliv. DiBK har valgt en annen modell der Fellestjenester BYGG er en verktøykasse for tjenesteleverandører i IKT-bransjen som ønsker å utvikle kommersielle søknadsløsninger for byggesøknader for både profesjonelle aktører og privatpersoner.

Ved hjelp av Fellestjenester BYGG kommer alle digitale byggesøknader til kommunene i et felles format og utseende, uavhengig hvilket søknadssystem som er valgt. DiBK tar på denne måten ansvar for mye av kompleksiteten rundt blant annet validering mot regelverk, sikker signering og distribusjon. Dette gir risikoavlastning for tjenesteleverandørene i markedet og styrker deres mulighet til å konkurrere om gode og innovative sluttbrukertjenester. Det reduserer også offentlige kostnader knyttet til blant annet drift og førstelinjetjeneste.

De fleste av dagens fellesløsninger er i liten grad tilrettelagt for å støtte denne typen rolledeling mellom offentlig og privat tjenesteutvikling. Digitaliseringsstrategien bør legge vekt på at IKT-markedet i større grad enn i dag kan dra nytte av og få gevinster av å bruke nasjonale fellesløsninger. Vår erfaring er at det vil skape godt grunnlag for samordning og samarbeid med IKT-bransjen i en tid med rivende teknologisk utvikling og stort behov for innovasjon rundt tjenesteutvikling.

Vi ser fram til at den nye digitaliseringsstrategien kommer på plass. Dersom det i arbeidet med strategien er behov for konkrete eksempler som kan belyse strategiske tilnærminger, så bidra vi gjerne med innspill fra vårt område.

Med vennlig hilsen

Med hilsen

Per-Arne Horne
direktør

Kari Befring Bjørnstad
avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.